

Felipe Benítez Reyes

Két örök egyén

Williams ír volt, Tassos görög. Mindketten számtalanszor keresztül-kasul bejárták a világot mint helyzetével megbékélni nem tudó két anakronizmus, vagy mondhatni, két időtlenség, városokon, sztyeppéken és dzsungelken át cipelve véget nem érő sorsukat.

Mindketten tanúi lehetnek, miként írják rendre-másra a bibliai legendákat, az egyiptomi könyveket a holtakról és az ezeregy éjszaka meséit.

Tassos, aki természetére nézve nyafkán ábrándos volt, nem tudta, hogy Williams halhatatlan, amíg több évszázad során ötször össze nem futott vele, s föl nem ismerte őt a beláthatatlan sokaságban a hajáról, mely élénkvoros, gyapjas volt, nagyon izgató és szívós, miként az ír alkonyatok. Williams már első látásra tudta, annak ellenére, hogy a görög Tassos külsőre jelentéktelen volt, amolyan tisztviselőnek látszott.

Oslo, Isztambul, Tiencsin, Davao és Barcelona, sorra ezekben a városokban keresztezték egymást útjaik, miközben a világban bolyongtak, bár sohasem illették szóval a másikat.

Nyolcvan évvel ötödik találkozásuk után ismét összefutottak Veronában, épp Dante szobra előtt, akit Williams ebből az alkalomból a *Komédiájáért* bonyolult verssel ajándékozott meg.

Tassos félenken rászánta magát, hogy üdvözölje Williamst. Az emberek emlékezetéből már kitörlődött régi toszkán kiejtéssel szólította meg. Williams Dzsingisz kán nyelvén válaszolt, és vette a bátorságot ahhoz, hogy tréfásan utánozza a nyers és mesterkéltn hangot, amelyen csapatait buzdította a hódító.

Mindketten látták már legördülni uralkodók fejét, és mindketten voltak már tanúi annak, hogy gyermekek miként válnak öregekké, akik összekevernek neveket és dátumokat, elveszve megélt koruk gubancában.

Mindketten részt vettek a tősgyökeres latin nyelvjárással való keverésében, és mindketten belenyugvással nézték végig, hogy miként kerülnek szembe népek egymással pusztán azért, mert különbözőképpen rontották meg Vergilius nyelvét.

Tassos elmondotta Williamsnek, hogy az évszázadok során százhuszonnyolc nyelvet és nyelvjárást ismert meg a maguk alakulásával. Érti például Raimbaut de Vaqueiras vidéki és ősi franciáját és Stéphane Mallarmé választékos franciáját.

Williams a maga részéről kissé nagyképműven közölte Tassossal, hogy még nem fordult meg a világ egyetlen olyan részén sem, amelynek ne ismerné nyelvét, nyelvjárását vagy tolvajnyelvét.

Tassos fáradhatatlan bolyongása során végtelen számban állított össze és bontott szét gyűjteményeket csigaházakból, postai pecsétkekből és gyógykövekből, ám a kötelességszerűen űzött nomadizálása folytán sohasem tudta gyűjteni kedvenc tárgyait, a vértzeteket.

Williams fáradhatatlan bolyongása során megszámlálhatatlan nőt szeretett és vesztett el, akik végtelen számú parfüm illatát árasztották magukból, és ez volt az a kincs, amit megőrzött emlékezetében.

Williams látta Periklészt, Tassos földijét, amint gyermekként egy bóbíta mögött fut, s a végén eléri. Tasso látta James Joyce-t, Williams földijét, ahogy gondolatban egy nyelvtörő mögött fut Triestében egy kávéház teraszán.

Williams tréfás hajlammal bírt, Tassos viszont komor természetű volt. Mondhatni, az egyik fehér, a másik fekete sakkfigura volt, amely a világ kockáin változtatja a helyét.

Ha Tassos elborzadva közölte, tanúja volt annak, hogy Marie Antoinette feje legördült a guillotine-ban, Williams elmagyarázta neki, nem láthatta, mert ebben a percben Guillotine doktornak segített megszerkeszteni e kés új modelljét, és nevetésben tört ki.

Ha Tassos panaszkodott a rá mért halhatatlanság és bolyongás miatt, Williams azt javasolta neki, menjenek Dublinbe sört inni, és tenyerével megpaskolta a vállát.

Tassos és Williams több éven át folyton-folyvást beszélgettek. Meséltek egymásnak jó- és balszerencsés fordulatokról, megjegyzéseket fűztek az utókor által megfontolatlanul tisztelt királyok és hírességek nevetséges fintorairól, anekdotákat mondtak el az ókori Rómáról és az új Amerikáról.

Ezen évek során úgy járták be a világot, hogy nem szenteltek figyelmet neki, mivel elmerültek párbeszédjükben. Eljutottak városokba, és úgy hagyták azokat maguk mögött, hogy azt sem tudták, milyen helyen járnak.

Williams zavart mélabúval beszélt a nőkről, mert túl sok fészkelt belőlük a szívében. Tassos bánattól nyomasztva beszélt sorsáról, ami szerencsétlenné tette, és azt mondta, a lehetetlen halált kívánja.

Néhány évi beszélgetés és bizalmas vallomás után egy hideg novemberi délután, amikor a két barát Velencében, a Pescheria boltívei alatt füstölt, Tasso útnak eredt, és Williams látta, ahogy nyomott hangulatban távolodik, és nem szólt hozzá egy szót sem, mert nagyon is tudta, hogy az ő állapotában lévőknek végtelen magányosságra van szükségük tulajdon végtelen magányuk elviseléséhez.

Arató János fordítása

Felipe Benítez Reyes 1960-ban született Rota városában, az andalúziai Cádiz tartományban. Költő, elbeszélő, esszé- és újságíró, számos irodalmi díj birtokosa. Novelláját a *Cuento español actual (1992–2012)* antológiából (Ediciones Cátedra, Grupo Anaya, S. A., 2014) fordítottuk.